

Iwona Ramus*

**GŁOSA DO WYROKU SN Z DNIA 8 PAŹDZIERNIKA 2008 ROKU,
V CSK 124/08 (KRYTYCZNA)**

Streszczenie

Niniejsza glosa zawiera argumentację negującą stanowisko SN w kwestii nieskuteczności cesji dokonanej po wniesieniu pozwu w postępowaniu nakazowym, a przed doręczeniem go pozwanemu, z uwagi na brak wydania dokumentu nabywcy. W ocenie autorki glosy przedmiotowa cesja powoduje upadek legitymacji materialnej powoda i powinna skutkować oddaleniem powództwa. Brak wydania dokumentu nie uzasadnia bezskuteczności cesji z uwagi na fakt, iż dokument znajdował się w dzierżeniu czysto zastępczym sądu wyłączającym faktyczne władztwo nad dokumentem osób trzecich.

Słowa kluczowe: cesja wierzytelności wekslowej, wydanie dokumentu, postępowanie nakazowe, legitymacja procesowa

Teza: Niedopuszczalne jest przeniesienie przez przelew wierzytelności wyrażonej w wekslu bez wydania nabywcy weksła (art. 517 k.c. w związku z art. 921¹² k.c.).

Wyrok Sądu Najwyższego (dalej: SN), z którego pochodzi glosowana teza, dotyczy dochodzenia w postępowaniu nakazowym wierzytelności wekslowej od

---

* Iwona Ramus, Sikorska, Skrzypkowski Kancelaria Radców Prawnych Sp. k w Warszawie, adres e-mail: iwona.ramus@gmail.com.

poręczycielki wekslowej. W ramach rozpoznawanej skargi kasacyjnej sąd badał legitymację czynną powoda w związku ze zbyciem wierzytelności przed doręczeniem odpisu pozwu, a także skuteczność zbycia wierzytelności ze stosunku podstawowego na rzecz osoby trzeciej, bez przeniesienia praw z weksła w formie przewidzianej w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (dalej: WekslPr)¹. W obszarze analizowanych problemów uwzględniono regulacje ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny (dalej: KC), dotyczące przelewu (art. 510 § 1 KC) oraz modyfikację zasad ogólnych wynikającą z brzmienia przepisów art. 921¹² i 517 § 2 KC². Ostatnie z powołanych przepisów stanowią *lex specialis* w odniesieniu do zasady, że sama umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności na nabywcę przenosi tę wierzytelność. W aspektach procesowych sąd poddał analizie przepisy art. 192 pkt 3 oraz 196 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (dalej: KPC) ze wskazaniem na rozstrzygające dla istnienia legitymacji procesowej przepisy prawa materialnego³.

Stan faktyczny i prawny

W przedmiotowej sprawie powód spółka akcyjna „I.E.” z siedzibą w W. zawarła z Rafałem C-K., w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej pod firmą „R”, umowy sprzedaży towarów na łączną kwotę 88 010,76 zł. Zabezpieczenie spłaty wierzytelności stanowił weksel gwarancyjny *in blanco*. Poręczycielką wekslową i zarazem pozwaną w postępowaniu nakazowym była żona Rafała C-K, Renata K. Przed wytoczeniem powództwa poręczycielka rozwiódła się z mężem. Ponadto powodowa spółka uzyskała nakaz zapłaty przeciwko Rafałowi C-K. ze stosunku podstawowego, na co wskazuje fakt, iż wypełnienie weksła miało miejsce po dacie tego wyroku⁴. W omawianej sprawie pozew o wydanie nakazu zapłaty został złożony 5 maja 2003 roku, a doręczony pozwanej poręczycielce 30 czerwca 2003 roku. Po złożeniu

¹ Tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 160.

² Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1025.

³ Tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1360.

⁴ Z uwagi na wymóg sprecyzowania żądania wyłączone jest dochodzenie należności z weksla *in blanco* przed jego uzupełnieniem, gdyż takie powództwo byłoby przedwczesne (zob. orzeczenie SN z 20 listopada 1962 r., sygn. akt I CK 1084/60, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 1970, nr 6).

powództwa, a przed doręczeniem pozwu – 30 maja 2003 roku – spółka akcyjna „I.E.” dokonała przelewu wierzytelności wekslowej na rzecz innej spółki bez wydania weksla, który był zdeponowany w sądzie. Jednocześnie powód poinformował sąd w toku procesu, że po wypełnieniu weksla *in blanco* i wytoczeniu powództwa dokonał przelewu wierzytelności ze stosunku podstawowego bez przeniesienia praw z weksla i jego wydania. W związku z tym twierdził, iż nadal przysługują mu roszczenia ze stosunku wekslowego. Weksel miał być płatny na zlecenie powodowej spółki.

Ocena stanu faktycznego przez sąd pierwszej instancji skupiła się na braku uchybień formalnych poręczenia wekslowego. Dopiero w postępowaniu przed sądem drugiej instancji pozwana podniosła zarzut braku legitymacji czynnej powodowej spółki. W odniesieniu do takowego zarzutu sąd uznał, iż cesja nastąpiła po wniesieniu pozwu, a w związku z tym zastosowanie znajduje art. 192 pkt 3 KPC. W związku z tym rozstrzygnięto, że zbycie wierzytelności w toku procesu nie miało wpływu na jego wynik, skoro pozwana nie wyraziła zgody na wstąpienie nabywcy w miejsce zbywcy. Zarzut uznano też za spóźniony, bo podniesiony dopiero w apelacji.

Zarzuty skargi kasacyjnej koncentrowały się wokół braku legitymacji czynnej powoda, a w związku z tym naruszeniem art. 192 pkt 3 KPC oraz obrazę art. 31 w zw. z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, regulujących formę poręczenia wekslowego.

Rozstrzygnięcie i argumentacja SN

Sąd Najwyższy uznał, że zarzut naruszenia art. 192 pkt 3 KPC jest zasadny z uwagi na fakt, iż cesja wierzytelności inkorporowanej w wekslu miała miejsce przed doręczeniem odpisu pozwu. Takowe zbycie skutkuje utratą legitymacji procesowej czynnej, która zdaniem sądu może być konwalidowana przez złożenie wniosku o dopozwanie (art. 196 § 1 KPC). Jednak wniosek taki w rozpoznawanej sprawie nie został złożony. Tym bardziej uznać należy, że ów brak niesie ze sobą ryzyko oddalenia powództwa z powodu braku legitymacji materialnej powoda.

Co do legitymacji formalnej SN słusznie podniósł, że posiadacz weksla pełnego będący remitentem ma legitymację formalną do wystąpienia z roszczeniem wekslowym do poręczyciela (art. 32 WekslPr). Następnie sąd rozważał dopuszczalność przeniesienia wierzytelności inkorporowanej w wekslu pełnym przez

przelew⁵. Ostatecznie zajął stanowisko, iż wierzytelność inkorporowana w nieindosowanym wekslu może być przelana na inną osobę pod warunkiem, że zostanie wydany jej weksel. Ma to na celu zachowanie tożsamości wierzyciela wekslowego i wierzyciela ze stosunku podstawowego, wskutek czego dłużnikowi wekslowemu będą przysługiwać te same zarzuty, jakie miał wobec zbywcy (art. 513 KC). Ponadto sąd stwierdził, że w przedmiotowej sprawie przelew był nieskuteczny, gdyż zbywca nie wydał weksla nabywcy. Tym samym uznał, że została zachowana legitymacja materialna powoda. Trudno zgodzić się z takim stanowiskiem, gdyż cesjonariuszowi przysługuje roszczenie o wydanie dokumentu. Sytuacja, w **której nabywca żąda wydania** weksla z akt toczącego się postępowania, wydaje się kuriozalną. Istotny jest również fakt, że sam powód poinformował sąd o dokonanej cesji w postępowaniu przed sądem I instancji, a utrwalony pogląd doktryny i judykatury wskazuje na obowiązek sądu badania legitymacji procesowej z urzędu.

Ocena stanowiska SN

W pierwszej kolejności należy wskazać, że glosowany wyrok niezwłocznie po jego wydaniu został skrytykowany z powodu sformułowania zakazu cesji wierzytelności wyrażonej w wekslu bez wydania weksla nabywcy. Krytyka wynikała z faktu stwierdzenia przez sąd niedopuszczalności czynności, podczas gdy taka może zachodzić tylko w przypadku sprzeczności czynności z naturą stosunku, ustawą czy zasadami współżycia społecznego (art. 353¹ KC). Wobec braku regulacji ustawowej i stosowania do przedmiotowej cesji w drodze analogii art. 921⁸ zd. 2 KC oraz art. 921¹² KC, a także istnienia w tym zakresie luki w prawie oraz wątpliwości co do klasyfikacji weksla *in blanco* jako papieru wartościowego – brak jest podstaw stwierdzenia niedopuszczalności cesji⁶. Wątpliwości może też

⁵ Zarówno w doktrynie, jak i judykaturze dominuje pogląd o dopuszczalności cesji wierzytelności wekslowej przez przelew (por. przypisy nr 9 i 11), zob. też wyrok SN z dnia 5 lutego 1998 r., sygn. akt III CKN 342/97, Biuletyn SN–IC 1998, nr 9, poz. 141, s. 54. Przeciwnie stanowisko zajmuje C. Żuławska, w: *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 2, red. G. Bieniek, Warszawa 2003, s. 796.

⁶ Z. Strus, *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego – Izba cywilna*, „Palestra” 2008 r., nr 11–12, s. 307. Zob. też J. Kuropatwiński, *Umowne rozporządzenie wierzytelnością przyszłą*, Toruń–Bydgoszcz 2007, *passim*; A. Kondracka, *Zasady przenoszenia praw z weksla in blanco*, „Rejent” 2000, nr 5, s. 95–96. W ostatnim z wymienionych źródeł autorka wskazuje, iż: „Należy przyjąć, że w chwili wręczenia tego dokumentu (weksla *in blanco*) dochodzi między wydającym a odbiorcą do zawarcia umowy skierowanej na powstanie zobowiązania wekslowego. Zobowiązanie to i odpowiadająca mu wierzytelność wekslowa powstają jednak dopiero po uzupełnieniu doku-

budzić subsumcja art. 921¹² KC regulującego przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela, co ma miejsce w przypadku niewypełnionego weksla *in blanco*. Natomiast podstawę dochodzenia roszczeń wekslowych w postępowaniu nakazowym stanowi uzupełniony weksel *in blanco* i jako taki powinien być klasyfikowany jako imienny papier wartościowy objęty hipotezą art. 921⁸ KC.

Jednakże dla oceny stanowiska SN zasadnicze znaczenie ma wykładnia przepisów art. 517 § 2 KC i art. 921¹² KC. Pierwszy z wymienionych stanowi, że przeniesienie wierzytelności z dokumentu na okaziciela następuje przez przeniesienie własności dokumentu, a do przeniesienia własności dokumentu potrzebne jest jego wydanie. Z kolei art. 921¹² KC przewiduje, że przeniesienie praw z dokumentu na okaziciela wymaga wydania tego dokumentu. Odmiennosc regulacji art. 921¹² KC przejawia się położeniem akcentu na przeniesienie praw z dokumentu, a nie przeniesienie własności dokumentu. Ponadto przepis zawiera szerszy zakres przedmiotowy, gdyż nie dotyczy tylko przeniesienia wierzytelności, ale obejmuje również przeniesienie praw udziałowych⁷.

Odnośnie do wydania dokumentu na okaziciela P. Machnikowski wyłącza możliwość przeniesienia jego posiadania w rozumieniu art. 349 i 350 KC, analogicznie jak w przypadku dokumentów imiennych. Konieczne jest zatem faktyczne władztwo nad dokumentem. Niniejsza przesłanka może ziścić się również w przypadku, gdy dokonano cesji wierzytelności inkorporowanej w wekslu, a dokument w chwili dokonania czynności znajduje się już w posiadaniu cesjonariusza (art. 351 KC)⁸.

Odmienny pogląd do powyższego stanowiska, a także co do oceny SN zawartej w glosowanym orzeczeniu, przedstawił K. Zawada. Uznał on, że „przelew wierzytelności z papierów wartościowych na okaziciela podlega takim samym modyfikacjom, jak przelew wierzytelności ucieleśnionych w papierach wartościowych imiennych”⁹. Propozycja autora opiera się na przyjęciu, że wydanie doku-

---

mentu przez uprawnioną osobę o elementy niezbędne do uznania dokumentu za weksel własny lub trasowany. Zanim to jednak nastąpi, można mówić jedynie o przyszłym zobowiązaniu oraz o przyszłej wierzytelności z weksla *in blanco*. Ziszczenie się warunku w postaci uzupełnienia weksla *in blanco* (*conditio iuris*) odnosi skutek już od chwili wydania go odbiorcy”.

⁷ *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom V. Zobowiązania. Część szczegółowa*, red. J. Gudowski, WKP 2017, LEX/el., uwaga nr 1 do art. 921¹² KC.

⁸ P. Machnikowski, w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2017, uwagi do art. 921⁸ KC, Nb 5, Legalis/el, tak też: Nowacki, w: *Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania. Część szczegółowa. Ustawa o terminach zapłaty*, t. 3B, red. K. Osajda, Warszawa 2017, uwaga nr 1 do art. 921¹² KC, Legalis/el; T. Sójka, w: *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 450–1088*, red. M. Gutowski, Warszawa, 2016, uwaga nr 1 do art. 921¹² KC, Legalis/el.

⁹ K. Zawada, w: *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450–1088*, t. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2009, s. 925.

mentu cesjonariuszowi nie warunkuje skuteczności przelewu, a stanowi jedynie konsekwencję dokonanego przelewu (tj. powstania roszczenia o wydanie dokumentu)¹⁰. Powołane stanowisko poparł M. Romanowski, który podniósł, że koncepcja K. Zawady upraszcza obrót imiennymi papierami wartościowymi, ponieważ umowa cesji wierzytelności jest czynnością konsensualną, a nie realną. Ponadto utrzymuje funkcję legitymacyjną papieru wartościowego, gdyż statuuje roszczenie o wydanie dokumentu. Argumentacja sprowadza się do tezy, aby *de lege lata* przyjmując wykładnię celowościową pojęcia „wydania dokumentu” jako „przeniesienie jego posiadania” w odniesieniu do wszystkich papierów wartościowych¹¹. W duchu takiej wykładni orzekł również Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 1 grudnia 2014 roku, w którym wprawdzie uznał, że wydanie dokumentu stanowi czynność realną warunkującą skuteczność przelewu, jednakże dokonał wykładni pojęcia „wydania dokumentu” jako tożsamego z przeniesieniem jego posiadania¹². Stan faktyczny sprawy przedstawiał się następująco. Strona R.K. (1) dokonała cesji wierzytelności wekslowej na rzecz sp. z o.o. z siedzibą w W. Dłużnik wekslowy A.M (1) w stosunku do przedmiotowej cesji podniósł m.in. zarzut nieprawidłowego dokonania cesji. Wynikał on z faktu, iż R.K. (1) wydał weksel pełnomocnikowi sp. z o.o. z siedzibą w W. w miejscowości K. (miejsce płatności weksla), podczas gdy miejscem cesji była miejscowość W., co wskazywało na brak jednoczesności cesji z wydaniem dokumentu. Przekazanie weksla pełnomocnikowi sp. z o.o. z siedzibą w W. nastąpiło podczas jego pobytu w miejscowości K. Następnie cesjonariusz wydał weksel pierwotnemu wierzycielowi R.K. (1) w celu umożliwienia A.M. (1) zapłaty weksla w miejscu jego płatności i by ewentualnie po dokonaniu płatności wydać weksel dłużnikowi. W przedstawionym przypadku sąd uznał, że czasowe dzierżenie weksla przez pełnomocnika mieści się w zakresie efektywnego władztwa nad dokumentem, zgodnie z dyspozycją norm art. 348 i 349 KC.

Należy podzielić pogląd, iż cesja wierzytelności inkorporowanej w wekslu jest możliwa nie tylko przez wydanie weksla, ale także we wszystkich możliwych formach zapewnianiających cesjonariuszowi efektywne władztwo nad dokumentem, co poprzez można przedstawić poniżej argumentacją. W glosowanym orzeczeniu ocena SN co do nieskuteczności cesji dokonanej po wniesieniu pozwu w postępowaniu nakazowym, a przed doręczeniem go pozwanemu, z uwagi na brak wydania

¹⁰ *Ibidem*, s. 917.

¹¹ M. Romanowski, w: *System Prawa Prywatnego*, t. 18, red. A. Szumański, Warszawa 2016, s. 107–108.

¹² Wyrok SA w Krakowie z dnia 1 grudnia 2014 r., sygn. akt I ACa 799/14, Legalis.

dokumentu nabywcy nie była słuszna, gdyż dokument był zdeponowany w sądzie (wyłączony z obiegu), a cesjonariuszowi przysługiwało roszczenie o wydanie dokumentu. Zauważyć również należy, że na tym etapie postępowania nie ma jeszcze zawisłości sporu. Nie budzi wątpliwości, że powód posiadał legitymację formalną, jednakże odmiennie do stanowiska zajętego przez SN podnieść należy, że powód nie posiadał legitymacji materialnej. Następnie sąd uznał, że pozwana nie podniosła zarzutu braku legitymacji powoda w postępowaniu przed sądem I instancji, a podniesienie go w postępowaniu apelacyjnym uznał za spóźniony. Jednakże według utrwalonego poglądu doktryny i orzecznictwa sąd powinien badać legitymację procesową z urzędu aż do momentu orzeczenia co do istoty sprawy. Co istotne, powód w toku procesu powiadomił sąd, że po wytoczeniu powództwa dokonał cesji praw ze stosunku podstawowego na rzecz osoby trzeciej bez – jak twierdził – praw z weksla i jego wydania. Wobec takiego stanu rzeczy zauważyć należy, że zbycie rzeczy lub prawa przed doręczeniem pozwu skutkuje brakiem legitymacji procesowej zbywcy¹³. Uzupełnienie tego braku może nastąpić na wniosek powoda, w przedmiocie dopozwania zbywcy (art. 196 § 1 KPC), co nie miało miejsca w analizowanym postępowaniu. Po drugie, *conditio sine qua non* postępowania nakazowego w dochodzeniu roszczeń wekslowych jest dołączenie do akt oryginału weksla. Zatem w dacie dokonania cesji weksel był zdeponowany w sądzie. Wydanie go cesjonariuszowi skutkowałoby upadkiem legitymacji formalnej cedenta. Rozważyć również należy, czy przy utrzymaniu legitymacji procesowej powoda równoznaczne z przeniesieniem posiadania weksla na cesjonariusza jest pozostawanie jego oryginału w sądzie. Wydaje się, że taką możliwość należy wykluczyć w sytuacji dokonania cesji przed doręczeniem pozwu. Celem kodeksowych regulacji przelewu wierzytelności z weksla jest zabezpieczenie dłużnika przed dwukrotnym dochodzeniem wierzytelności – ze stosunku podstawowego i zobowiązania wekslowego. W związku z tym, że sąd po ogłoszeniu wyroku może wydać powodowi oryginał weksla tylko z adnotacją, iż na jego podstawie został ogłoszony wyrok¹⁴, a także z niedopuszczalnością legitymacji substytucyjnej zbywcy (brak przesłanek uregulowanych w art. 192 pkt 3 KPC), a co za tym idzie brakiem rozszerzonej prawomocności wyroku (art. 788 KPC)¹⁵ – cesjonariusz

¹³ Postanowienie SN z dnia 28 listopada 2014 r., sygn. akt I CZ 91/14, www.sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia3/1%20CZ%2091-14.pdf (dostęp 20.12.2018).

¹⁴ Orzeczenie SN z 9 grudnia 1935 r., sygn. akt III C 449/34, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna” 1936, poz. 335.

¹⁵ Art. 788 KPC znajduje bowiem zastosowanie w przypadku przekształceń podmiotowych mających miejsce w toku postępowania rozpoznawczego, a także po wydaniu tytułu egzekucyjnego.

byłby zmuszony dochodzić wierzytelności od cedenta w drodze powództwa cywilnego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia¹⁶.

Zupełnie odmiennie przedstawia się sytuacja, jeśli cesja praw z weksła nastąpiła po dacie doręczenia odpisu pozwu. Wówczas zbycie przedmiotu lub prawa pozostaje bez wpływu na toczące się postępowanie. Co więcej, obowiązek wydania weksła cesjonariuszowi przez cedenta, który wstąpił w miejsce strony powodowej, zastępuje zdeponowanie dokumentu w sądzie. Jak słusznie zauważył SN w innym wyroku, „skoro przeniesienie praw z weksła **nastąpiło w toku postępowania sądowego**, po wydaniu nakazu zapłaty, to przekazanie powodowi przez jego poprzedniczkę prawną dokumentów uprawniających do dysponowania tym wekslem może być potraktowane jako równoznaczne z wydaniem weksła”¹⁷.

W świetle przedstawionych argumentów głosowane orzeczenie należy ocenić jako zbyt restrykcyjne. W ocenie autorki brak fizycznego wydania weksła nabywcy było następstwem błędu procesowego w postaci nieoddalenia powództwa. Jednocześnie podtrzymanie stanowiska o posiadaniu legitymacji procesowej przez zbywcę, który dokonał cesji przed doręczeniem pozwu dłużnikowi, mogłoby stanowić podstawę do przyjęcia, że faktyczne władztwo nad dokumentem nastąpiło przez zdeponowanie weksła w sądzie. Jednakże takie stanowisko było nie do obronienia z uwagi na brak możliwości substytucyjnej legitymacji zbywcy (art. 192 pkt 3 KPC). Z drugiej strony wydaje się, że zbyt daleko idące są postulaty, aby przyjąć wykładnię celowościową pojęcia „wydania dokumentu” jako „przeniesienie jego posiadania” w odniesieniu do wszystkich papierów wartościowych. Takie stanowisko zostało mocno skrytykowane w związku z przeniesieniem akcji na okaziciela z przyczyn zbliżonych do podanych w podsumowaniu glosy¹⁸.

Podsumowanie

W rezultacie analizy przedmiotowego orzeczenia oraz w kontekście poczynionych uwag, dokonując wykładni *praeter legem* art. 921¹² KC w zw.

---

go. Tak: K. Flaga-Gieruszyńska, w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, Warszawa 2017, uwaga nr 1 do art. 788 KPC, Legalis/el.

¹⁶ Wyrok SA w Białymstoku z dnia 26 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 765/13, <http://orzeczenia.bialystok.sa.gov.pl> (dostęp 6.01.2018).

¹⁷ Wyrok SN z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt III CSK 86/12, „Biuletyn Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2013 nr 12.

¹⁸ Zob. K. Palka-Bartoszek, *Glosa do wyroku SN z dnia 3 czerwca 2015 r.*, V CSK 566/14 (glosa krytyczna), „Glosa” 2016, nr 4, s. 62–75.

z art. 517 § 2 KC, należy dopuścić jako **surogat „wydania” weksla jego dzierżenie czysto zastępcze o charakterze trwałym, wyłączające faktyczne władztwo nad dokumentem osób trzecich do czasu wydania go cesjonariuszowi.** Taki wniosek uzasadnia trwałość legitymacji procesowej wynikający z podstawienia procesowego względnego, jakie ma miejsce w przypadku zbycia prawa lub rzeczy w toku sprawy, tj. od chwili doręczenia pozwu (art. 192 pkt 3 KPC). Wstąpienie nabywcy w miejsce zbywcy za zgodą stron stanowi sukcesję procesową, natomiast w przypadku braku takiej zgody proces będzie kontynuowany przez nadanie legitymacji substytucyjnej zbywcy, który będzie działał we własnym imieniu, lecz na rzecz nabywcy¹⁹. Zmiana podmiotowa „właściciela” weksla w trakcie procesu oznacza zdeponowanie dokumentu w sądzie (dzierżyciel) i wyłączenie wydania go osobom trzecim. Analogicznie przedstawia się sytuacja prawna dzierżenia weksla przez pełnomocnika. Jednak w ostatnim z wymienionych przypadków – z wyłączeniem prawa do wydania dokumentu osobom trzecim.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że dokonanie cesji wierzytelności wekslowej przed doręceniem pozwu skutkuje powstaniem roszczenia cesjonariusza o wydanie dokumentu oraz upadkiem legitymacji materialnej cedenta we wszczętym przed dokonaniem cesji postępowaniu.

Literatura

- Flaga-Gieruszyńska K., w: *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Zieliński, Warszawa 2017, uwaga nr 1 do art. 788 KPC, Legalis/el.
- Kodeks cywilny. Komentarz. Tom V. Zobowiązania. Część szczegółowa*, red. J. Gudowski, WKP 2017, LEX/el., uwaga nr 1 do art. 921(12) KC.
- Kondracka A., *Zasady przenoszenia praw z weksla in blanco*, „Rejent” 2000, nr 5.
- Kuropatwiński J., *Umowne rozporządzenie wierzytelnością przyszłą*, Toruń–Bydgoszcz 2007.
- Machnikowski P., w: *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, Warszawa 2017, uwagi do art. 921KC, Nb 5, Legalis/el.
- Nowacki A., *Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania. Część szczegółowa. Ustawa o terminach zapłaty*, t. 3B, red. K. Osajda, Warszawa 2017, uwaga nr 1 do art. 921(12) KC, Legalis/el.

¹⁹ Postanowienie SN z dnia 27 maja 2015 r., sygn. akt II CSK 461/14, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna” 2016 nr 4, poz. 50, s. 91.

- Palka-Bartoszek K., *Glosa do wyroku SN z dnia 3 czerwca 2015 r.*, V CSK 566/14 (glosa krytyczna), „Glosa” 2016, nr 4.
- Romanowski M., w: *System Prawa Prywatnego*, t. 18, red. A. Szumański, Warszawa 2016.
- Sójka T., w: *Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 450–1088*, red. M. Gutowski, Warszawa, 2016, uwaga nr 1 do art. 921(12) KC, Legalis/el.
- Strus Z., *Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego – Izba cywilna*, „Palestra” 2008, nr 11–12.
- Zawada K., w: *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 450–1088*, t. II, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2009.
- Żuławska C., w: *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania*, t. 2, red. G. Bieniek, Warszawa 2003.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1360).
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 1025).
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 160).

Orzecznictwo

- Orzeczenie SN z 20 listopada 1962 r., sygn. akt I CK 1084/60, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 1970, nr 6.
- Orzeczenie SN z 9 grudnia 1935 r., sygn. akt III C 449/34, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna” 1936, poz. 335.
- Postanowienie SN z dnia 27 maja 2015 r., sygn. akt II CSK 461/14, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna” 2016, nr 4, poz. 50.
- Postanowienie SN z dnia 28 listopada 2014 r., sygn. akt I CZ 91/14, www.sn.pl/sites/orzecznictwo/Orzeczenia3/I%20CZ%2091-14.pdf.
- Wyrok SA w Białymstoku z dnia 26 lutego 2014 r., sygn. akt I ACa 765/13, <http://orzeczenia.bialystok.sa.gov.pl>.
- Wyrok SA w Krakowie z dnia 1 grudnia 2014 r., sygn. akt I ACa 799/14, Legalis.
- Wyrok SN z dnia 5 lutego 1998 r., sygn. akt III CKN 342/97, „Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna” 1998, nr 9, poz. 141.
- Wyrok SN z dnia 6 grudnia 2012 r., sygn. akt III CSK 86/12, „Biuletyn Sądu Najwyższego – Izba Cywilna” 2013, nr 12.

**CRITICAL COMMENTARY TO THE HIGH COURT JUDGEMENT ISSUED
ON 8TH OCTOBER 2008, V CSK 124/08**

Summary

The commentary contains arguments that challenge the High Court ruling on an unsuccessful cession after filing proceedings by writ of payment, but before having it delivered to the defendant; due to not issuing the document to the buyer. It is the author's opinion that results in the demise of the defendant's material legitimacy, and should result in dismissal. The lack of issuing of the document does not justify the cession's ineffectiveness due to the fact that the document was in a substitute lease of the court which excludes actual authority over the document by a third party.

Keywords: cession of receivables, proceedings by writ of payment, suspension injunction, right of action